

سپز دیم وستپو دیم

شعر لوتو بلدی

محمد هاشم همد قاریان

تدبیرلی و تیل سیور والی میزگه آلقیش لر

«سپز دیم و سپو دیم» شعرلر توپلمی چاپ ایتیلیشی گه مالی یاردم
کورستگن اکه میز جناب سید انور سادات جنابلردن منت دارمن . همدم

اوزاغدهكى يقين لر يميز نامهسى

عزیز و حرمتلی هاشم همدم!

مېنگه «سېزدیم و سېودیم» ناملی شعرلرینگیز توپلمینی یوبارگینگیز اوچون تشکر.

وقتیم نهایت تیغیزلیگی که قره مسدن، ۴۰ پرچه لیک شعرى توپله مینگیز همه سینی بولمسه هم کوپراق قسمینی کورب چیقیدیم. اونده بیر قطار ینگی مضمون و ینگی افاده بیلن یازیلگن ایریم شعرلرنی کورب خورسند بولدیم. مثلا:

بیر قطار انسان صفتلر ایت بولیب تیشلیدیلر

یاکه ایتنی اورگه تیب، خلقیم که کیش - کیشلیدیلر

سیزگه بیر حادثه نی اېسلتماقچیمین: موندن 38 ییل آلدین «خلق» جریده سیده کمینه نینگ ایکی پرچه شعرى اوزبېک تیلیده و مرحوم اندخوبلیک اؤراز نینگ بیر پرچه شعرى تورکمن تیلیده نشر بولگن اېدی. تبعیض و ملی ستم که اساسلنگن افغانستان مطبوعاتی تاریخی بویچه آنه تیلیمیزده بولر بیرینچی مرته نشر یوزینی کورگن تورکی اثرلر اېدی. جریده 10000 تیراژده باسیلیب چیقیب کینگ کولمده ترقه تیلیدی. لېکن افسوس بیلن ایتیش کیره ک که اوشنده کابل پوهنتونیده گی اؤزبېک و تورکمن محصل لریدن بیرانته سی هم اوشه شعرلرنی اوز آنه تیل لریده اوقی آلمگن لر. یعنی خلقیمیز و یاشلریمیز نینگ 99 فایزی آنه تیلده سوادسیز اېدی. منه اېندی شونچه مدت اوتگدن کپین، نه فقط سان سناق سیز یاشلریمیز آنه تیلده ایجاد بیلن شغل لیب شعر و مقاله یازهدیلر، بلکه تیل بویچه جوده کوپ کمالگه بیتگن

متخصصلریمیز هم بار . یعنی خلقیمیز اویغانیب علم و ادب یولیده آغه قدم
باسماقدهلر .

مونی بیر اچچیق حقیقت صفتیده سیزگه اېسله تیب اوتدیم .
اصل مطلبگه کبله دیگن بولسک ، شعرلرینگیزنی اوقیب قوییده گی خلاصه گه
کېلدیم :

سیز طبیعی و خدا داد شاعرلیک استعدادیگه اېگه سیز ؛ - روان و جاری
طبعینگیز بار ؛ - روحینگیز وطن سېورلیک و خلق سېورلیک توپغولری بیلن
تولیب تاشکن ؛ - توشونتیریش یعنی افاده اسلوبینگیز یاقیملی ، کوپ اورینلرده
خلق تیلیده گی سوزلردن فایده لنه سیز ، - کوپینچه اوخشه تیشلر اؤرینلی توشکن ؛
- اېل ، یورت و تیل اوچون کوپینیش قیغولری اثرلرینگیزده اوز عکسینی
تاپه دی ؛ - کیچینمه لرینگیز چیگره سیز ، برچه اچچیق حقیقتلرنی خلقینگیزگه
توشونتیرماقچی بوله سیز ، لېکن بعضاً سوز ایدیشلری (ظروف کلمات) اولرنی
قمرب آلیب بیان اېتیش اوچون تارلیک قیله دی . یخشی شاعر بولیش اوچون
یوقاریده اېتیلگن خصوصیتلر ، اساسی شرطلر حسابلنه دی . شعرلرینگیز
مضمون و غایوی تماندن جوده یخشی ، ملی ، اجتماعی ، سیاسی و حماسی
خصوصیتلرگه اېگه ، حتی بعضاً لیریک پرچه لرینگیزهم حماسی توس آله دی .
اما شکل و افاده اسلوبی یوزه سیدن اونده بیرقتار کیچیک کمچیلیکلر کوزگه
تشلنه دی . اولرنی آسانلیک بیلن توزه تیش ممکن .
حرمتلی هاشم همدم !

فکر و تصورینگیزده گی جرقه لرنی کؤرب ، کبله جکده ایلغار یاریتووچی
(روشنگر) اؤزبک شاعرلری قتاردن مناسب اؤرین آلیشینگیزگه امین بؤلدیم .

سبزگه مېن اېته دېگن صمېمانه سۆز شوندىن عبارت كه اوزبېك كلاسيك ادبياتى و اوزبېكستان معاصر ادبياتى اثرلرېنى ، شونېنگ دېك فارس تېلېده عروض و معانى بويېچه يازېلگن كتابلرنى هر قنچه كۆپ اوقېسنگېز ، اوشنچه فايدهلى بوله دى .

سۆز اخريده ، نيچه بېل آلدين بير شعرى توپله مېم مقدمه سيده اوزبېك ياش شاعرلرېگه قرهته يازگن توصيه نى سبزگه هم يوباره من .

ايجاد چوققى لرېگه اېرېشېنگېزنى اېستېمن .

ساغ - سلامت بۆلېنگ

حرمت بېلن

پروفېسور شرعى جوزجانى

سوېدن ، ستاكهولم شھرى ، پېنچ شنبه كېچھسى ، ساعت 1 ، 10.3.2016

یاش شاعرلرگه توصیه

«یوره ک سرلری» ناملی شعری مجموعه نینگ سؤز باشی سیدن:
... مبین فرصتدن فایده‌لنیب، افغانستان یاش اؤزبک شاعرلریگه قره‌ته مهم
بیر مسئله‌نی اېسله‌تیب اوتماقچی اېدیم و او شوندن عبارت که، مدنیت
(فرهنگ)، شعر و ادبیاتنی هیچ قچان صفردن یعنی یوقلیکدن باشلب
بۆلمه‌یدی. نېگه که هیچ بیر ملتده فرهنگ و شعر بیرده‌نیگه تاپیلیب یوزه‌گه
کېلمه‌یدی. اونی مادی مدنیت یادگارلیکلری سینگری بیرده‌نیگه قوریب
کوککه کوتریش ممکن اېمس. شعر و ادبیات عصرلر دوامیده استه - سیکین
اوز قانونیتلریگه موافق رواجلنیب، شکللنده‌دی و تکامل چوقیلریگه
کوتریله‌دی.

بوگون شعر و ادبیاتیمیزنی اونینگ اساسی بۆلمیش کلاسیک ادبیاتدن
اجره‌تیب اورگیش یا که رواجلنتیریش خام خیال‌دن باشقه نرسه اېمس. شعر و
ادبیات اگر اوز تاریخی ایلدیزلریدن اوزیلسه، البته که انقراض و انحطاط گه
یول توته‌دی. کلاسیک ادبیات بیزگه چوقور تصور، نازک تخیل، فلسفی فکر
یوریتیش، انسان روحی نینگ توییگه بیتیب باریب، اونینگ ایچکی دنیاسی
بیلن آشنا بۆلش، حیات معمالرینی اورگنیب، اولرگه ایستیتیک یاندایشیش
یوللرینی کورسه‌تیب بیرده‌دی، لغوی ذخیره میزنی بای ایتده‌دی، ایزگو غایه‌لر و
نازک کیچینمه‌لرنی چیرایلی تعبیر اېتیش اسلوبینی اورگنه‌دی. شو سببلی، بیر
شاعر و یازوچی هر قنچه کلاسیک شاعرلر حیاتی و اثرلری بیلن کوپراق تانیش
بۆلیب، اولرنی یخشی اوزلشتیریب آلگن بۆلسه، اوشنچه قدرتلی ایجاد و افاده
ملکه سېگه ایگه بۆله‌دی.

مېن اوشبو انکار ایتیب بولمه‌یدینگ حقیقتنی نظرده توتگن حالده
 تأکیدلماقچی اېدیم که یاش شاعرلر و ایجادکار لریمیز «قوتادغوبیلیک»،
 «دیوان لغات الترک» کبی منگو و برحیات اثرلرنی اوقیش بیلن بیرگه، احمد
 یسوی، نوایی، لطفی، سکاکی، خوارزمی، سیف سراپی، آتایی، بابر، نادره،
 امیری، اویسی مشرب و باشقه شاعرلر اثرلرنی قیزیقیش و دقت بیلن
 اوقیب، اولرده ایشله تیلگن لفظی و معنوی صنعتلرنی توشونسه‌لر، فکر و
 خیالنی افاده‌لش اسلوبلرنی اورگنیب، عروض وزنلرگه هم اعتبار بیرسه‌لر،
 شبهه سیز شعر یازیش، مضمون یره‌تیش صلاحیتلری آشه‌دی، باریب - باریب
 اثرلری ضعف ترکیب، تعقید و ابهام، تکرار و تصنع، وزندن چیقیش یاکه
 سکنه لیکلرگه یول قوییش کبی کمچیلیکلردن خالی بوله‌دی و شو یوسینده
 اقتدارلی شاعرلرگه ایلنه دیلر. شونینگ‌دیک، قرداش مملکتلر اینیقهسه
 اوزبېکستان، آذربيجان، ترکیه، ترکمنستان و باشقه‌لرینینگ شعر و ادبیاتی بیلن
 آشنا بولیش یاش شاعرلریمیزگه ینگى افقلرنی آچیب بیرده‌دی. بو اورینده
 اینیقهسه کريل یاکه لاتین یازوونى اورگنیش هر بیر اوزبېک قلمکشى گه جوده
 ضرور. چونکه او، اوزبېک تیلیده یره‌تیلگن شعرى اثرلر، داستان و رمانلر،
 بدیعی ترجمه‌لر، تیل و ادبیاتیمیز بویچه آلیب باریلگن علمی تحقیقاتلر کبی
 توگنمس خزینه‌لر ایشیگینی آچه‌دی و برماق وزنلر یده شعر یازیش یوللری بیلن
 تانیشتیره‌دی.

افغانستان اوزبېک شاعرلری بولردن تشقرى ادبی فنلرنی اوزلشتیریش بیلن
 بیرگه 21-نچی عصر شاعرلری صفتیده انسیکلوپیدیک یعنی دایره‌المعارفی
 معلوماتلرگه ایگه بولیشلری ضرور. کبره‌کلی فنلرنی ایگلله مسدن هیچ بیر
 شاعر و یازوچی، اوز جمعیتینی بیلیب آلیش، ایستکلرنی توشونیش و زمان

روحینی انگلش امکانیگه ایگه بؤلمیدی، نتیجهده یوکسک معیارلر بیلن
اولچنه دیگن شعرلر یره تیشگه ایریشه آلمیدی.

حرمت بیلن

پروفیسور شرعی جوزجانی

سویدن، ستاکهولم شهری، پنجشنبه کپچهسی، ساعت 1 ، 10.3.2016

قیسقه بیوگرافی

حاجی ملا محمداسلم «تورپاختو» اوغلی محمدهاشم همدم فاریابی ۲۲- حوت ۱۳۶۵- بیل میمنه شهری نینگ ۸- ناحیهسی تورپاختو قیشلاغی ده دنیاگه کپلدی.

او، باشلنغیچ مکتبنی تورپاختو قیشلاغی ده اوقیب، اؤرته اوقوینی حاضرگی عربخانه لیسهسی ده بیتتیریپ و لیسه دورهسی نی اېسه مزارشریف ده گی دقیقی بلخی عالی لیسهسی ده اوقیب ۱۳۸۷- بیل بلخ بیلیم یورتی تیل و بشری بیلیملر فاکولتهسی نینگ اوزبېک بولیمی گه کیریپ، اوپیردن ۱۳۹۰- بیل فارغ بولدی.

همدم ۱۳۸۴ دن ۱۳۸۸- بیل گه قدر، افغانستان جنبش یاشلری بلخ ولایتی کپنگشی نینگ فرهنگی بولیم باشلیغی همده نهاد رادیوسی نینگ اوزبېک بولیمی نی آچیب تورلی اوزبېکچه برنامه لرنی آغه آلیب باریش یانیده، مزارشریف ده یولگه قوییلگن (تکسوار شعر) نامی ده بولگن شعری بیله شوره قتنه شیب، اوچینچی اؤرین نی کسب اېتدی.

محمدهاشم همدم فاریابی ۱۳۸۸- بیل شمال ولایت لرنی نینگ بیر قطار فعال طلبه لری حصه آلیشی بیلن مولاناغنبر فرهنگی بنیادینی تأسیس اېتیب مذکور بیل ده آرزو جهانی تلویزیونی ده اوزبېکچه خبرلر مسوولی و چاغداش دستوری نینگ متصدسی بولیب بېش بیل ایشله دی.

۱۳۹۰- بیل دن حاضرگه قدر افغانستان تورکلری مدنی جمغرمه سی (فتتا) باشلیغی بولیب همده ۱۳۹۲- بیل باتور جهانی تلویزیونی نینگ بلخ

نماینده‌لیگی مسوولی حیثی ده ۱۴ آی ایشله‌شیدن سۆنگ ۲۰۱۴- بییل دسمبر
آیی دن شوگونگچه سلام‌وطندار اؤزبېک خدمتی‌نینگ آنلاین (اؤزبېکچه
سایتی) و رادیو خبری دستورلرینی باشقرووچی سی صفتی ده ایشلب کېلماقده.

تؤپلم اسمى: سېزدىم و سيودىم

شاعر: محمدهاشم همدم فاريابى

نشر ايتيووچى: فارياب مدنى جماعه چيليك تشكيلاتى

هدف: ينگى نسل اولادىگه خدمت

چاپ يىلى: ۱۳۹۵ / ۲۰۱۶ يىلى

سان: ۱۰۰۰

ترقه تيش ييرى: كابل - افغانستان

چاپ ييرى: خراسان مطبعهسى

اوزیمنی،

سۆزیمنی،

کۆزیمنی،

اُسیمنی،

سپسیمنی،

یاشیمنی،

باشیمنی،

باریمنی،

یاغیمنی،

قۆلیمنی،

یۆلیمنی،

سپزگیمنی،

سپزگیمنی... انه شو انه تیلیلیم گه بغشلی من

بِسْمِ اَلِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
رَشْتِغِه چِیْکْتِی نِیْچِه دُرِّ یْتِیْمِ

«نویسی»

1

منظومه

قراریم آنه تیل ده سۆزله شیش دیر
بوییتی پوشتی میز- ارشی و کیش دیر

خدا بویریغی هم بیزلر اوچون شو
بیراونی اختریب، اوزنی تانیش دیر

اگر اوی تینچ لیگی دهب ایش قیلر میز
شویپرده بیغیلیش هم کتنه ایش دیر

پلانلر باغله شیب، ریجه دن آلدین
اؤزی میزنی تانیب، یخشی تاپیش دیر

بو بوک تاریخ لی اپردیک، کوپ بیز بیلدیک
ینه بیز یلمس آرزوسی همیشه دیر

بوگون کهنگش قیلینگ باتور جوان لر
بوکهنگش لر بیزه ايسکی ریش دیر

بوچینه ب یاتکن اولوس او یغه تینگیز!
تاریخ دشمن لرین حقی اوریش دیر

سېز دیم و سېز دیم

بیگیت لرن تنگله یی چنقه ب مسافر
فقط درس اوقیشی گه وقتی خوش دیر

کېلینگ بیرگه سیاست اؤرگنه یلیک
سیاست درسینی سېزدن آلیش دیر

تیلی میزگه اېگه چیقیش کپره ک دېب
«تېمور ذات بؤلسه، تیل گه آله میس دیر»

قنی اؤتگن اولوس نینگ خاطراتی؟
بوگون اؤزنی تانیش هم اؤزگیش دیر

اؤتینگ! بیر-بیرگه ستیزه قیلش دن
بیزین بابا سیتیزه قبلمه میس دیر

اگر اؤرخون ینیسسی یازوویدن
اوقیب کورگن بوسنگیز، نی سیریش دیر؟

سومرلر تاریخی دن نېچه پیراق
بوگونه یابیشیز یخشی چه لیش دیر

«کفن کش، اوزیک اوغریلر قولیده»¹ قالیشی نگیز اؤزی خوددی قه‌میش دیر

1 اوشبو مصرعه‌ده اشاره قیلینگن موضوع، سلطان حسین بايقرا جدی امیر تهمور کوره‌گاندن اونگه قالگن میرائلردن بیری امیرنینگ سیرلی اوزوگی بولگن. بايقرائی دفن ایتیلش پیتی‌ده مذکور اوزوک قولیدن چیقمه‌گن‌لیگی، سلطانی اوزوک بیلن دفن قیلش امری بهریلگن‌لیگی کیچیک اثرده قید ایتیلگن. اوشبو اثر ظاهرشاه دوریده عبدالهی حبیبی قولیکه توشیب، اوزوک سلطان حسین بايقرا بیلن دفن ایتیلگن‌لیگی ظاهرشاه‌گه بیتکیزیله‌دی و مقبره‌نی آچیب، اوزوکنی خدمت‌گه کلتیریشتی سؤزیددی. سلطنت تختی‌گه اولتیرگن تجربه سیز وحرص ظاهرشاه ايسه بیر پادشاه نینگ شان و شوکت و عزازینی نظرده توتسدن کمیسسه (رضا مایل هروی، عبدالهی حبیبی، استاد خلیل‌الله خلیلی، اکادمیک پروفیسور صلاح‌الدین سلجوقی و دکتور عبدالواحد جوزجانی و بیرنجه چیت ایللیک عالم‌لر جمعیه‌ده اوزبکستاندن شیخ ایشان بابه ضیاوالدین) نظری آستیده مقبره آچیلپ، اوزوک خلیل‌الله خلیلی واسطه‌سی بیلن ظاهرگه تاپشیریلدی. ظاهرنینگ سلطنتی تونتیریلیب، اوزنیده داوردخان کهلگنی دن سونگ، ظاهرنی داوردخان‌گه - اوز قه‌مین آغه بولیشی همایون شاه آصفی آرقه‌لی نامه بوللب (امیرتیموردن سلطان حسین بايقرا گه قالگن میراث «اوزوکنی» قیته قولگه کلتیریش ایسته‌گینی طلب قیله‌دی). لیکن اوزوک ظاهرگه ایس، ارگ سرایی باش قوروقچیسسی جنرال محمد ضیانبینگ سیردن خبر بولیب اوزوکنی یاشیرینچ روشده آستریاگه قاچیریب و اویرده ساتیشگه موفق بولسی، برتانیایب بارده‌دی و اویردن نیویارکده ایرلشگن میتروپولین مالی موزیم‌ده ساتیشگه موفق بوله‌دی... حاضر اوزوک میتروپولین ناملی نیویارک موزیمی‌ده سقلینب کهلماقده. منبع: جهان ادبیاتی ژورنالی «مجله‌سی» ۱۱۸ بیت، ۲- سان ۲۰۰۶ میلادی بیل.

تیریک قالماقچی بولسنگ ای اولوسیم!
اوزینگنی تاپ! اوزینگدن تیبره نیش دیر

قدیمدن قالگن آلتین آته سوزی
«اوزینگده یوق، عالمده یوق اېمیش دیر»

تیل و اېل یولی ده «همدم» اولیشی
نوایی- بابر اولیشی گه خویش دیر

اگر شوندهی اولوسیم چیننه ب یورسه
گور ایچره هم راحتلیک قالمه میس دیر

بو کیم نینگ تیلی؟

بومپنینگ تیلم، تورک - اؤزبکچه سی، تورانلر تیلی
تاغلرنی اېگیریب، ابرکین یشه گن، بۇرانلر تیلی

بومپنینگ تیلم، مپنینگ حجتیم، فخرکانی دیر
بائرلر تیلی، شاعرلر تیلی، دیوانلر تیلی

قوتدغوبیلیک یره تگن، یوسف خاص، حاجبلردېک
لغات التورک صاحبی، محمودکاش، شاهانلر تیلی

خوار بؤلمه گی سیز، عزتین قیلینگ، بوتیلنی اؤلوس!
نی گه که بوتیل، سومرلر تیلی، کوشانلر تیلی

بیزگه شان بېرگن، بیزگه جان بېرگن، بیزگه افتخار
نوابی سؤزین، چیرایلنتیرگن، انسانلر تیلی

تمدنلرنی فوزغه لانتیرگن، بیروزه بوتون
همده شرق تیلی، همده غرب تیلی، ابرانلر تیلی

بیزگه کان بېرگن، بیزگه نان بېرگن، بیزگه بارلیک شو
توماریس تیلی، خوارزم تیلی، زمانلر تیلی

غزنه لیک محمود، قیلمه دی خدمت، بیزلر اوچون بو،
شهنامه عبرت، بو اولوس تیلی، جیرانلر تیلی

بو آدم تیلی، بو آتم تیلی، سیوگلیم تیلی،
بهشتدن چیقیب، بېرله شیب قاگن، غلمانلر تیلی

بوکیم نینگ تیلی؟ بو مېنینگ تیلیم، ایسکیریب یاتگن -
تاریخ نینگ تیلی، تېمورنینگ تیلی، رومانلر تیلی

بوتیلنی بیلگنلر کورکم یشر، مداح لیک قیلمس
یوروب ایشیکلر، بوتیل اصلده خاقانلر تیلی

ادعا بیلمنگ! مېنېنگ سۆزیمنی، دشمنلیک قیلمنگ!

بو تیل سیاستده بای - ایلدیزدن، عثمانلر تیلی

قاجارلر تیلی، تاتارلر تیلی، سمرقند تیلی

تموچین تیلی و هونلر تیلی، تورکانلر تیلی

خدانینگ لطفی، سلیمان تیلی، تیانشان تیلی

بایسنقر تیلی، بایقرا تیلی، شیبانلر تیلی

آتایلا تیلی، سیحونلر تیلی، جیحونلر تیلی

گوهرشاد بیگیم نینگ آنه جانیمیز دیگانلر تیلی

اتا تورک تیلی، جهانگیر تیلی، بهادر تیلی

اولوس غمینینگ نادره بیرله بیگانلر تیلی

تېمور میراثین اوستیرگن شاهرخ، انسانیتنی

چوقیسی گچه، بخارانی جنت قیگانلر تیلی

سپز دیم و سپودیم

ساکالر تیلی، سلجوقلر تیلی، باتورلر تیلی
بایزید ایلدیریم نینگ گیزدیرگن - اورمانلر تیلی

یافت اولادی تورکدن اورگن میز، تیل اوزهک بیزه
بوریحان - ابن سینادیک مهربانلر تیلی

یسوکای تیلی، چغهتای تیلی، توره غای تیلی
یاساقلر یسهب، دیواندن اؤتسک، جوانلر تیلی

یفتلیلر، اویسی آنه همده یوزلرچه اولوغ
جان بهرب کپیلگن شو یولده، بو قدر دانلر تیلی

بو آلتای تیلی، بو اوراز تیلی، بو آرال تیلی،
جنتنی بیرگه سمرقند دیگن، غلمانلر تیلی

3

ساعت تیک- تیک لشیب، زمان اؤتکرملی
سېن زماندن اؤتگی نینگ! وقتینگ هلی

بیر و قپلان بؤلگی نینگ آچون گیزیب!
ایرلیب، ایلدن اوزاق کپتمه-بلی!

چپنه شیب بیر- بیرگه بنده شیب تور و-
اجر لیب، بؤلمه مثالی «چوملی»!

چیلچیراغ بؤل بیتمه سین آلتین تاریخ!
تاپیلر ایلدن کویینچه تنبلی...

سېزدیم و سېودیم

كوپ زرنګ بولیش كېره ك بوخلق اوچون!
هر زمان تو یغو و سېوگی بېرګه لی!

هر بیری میز بورچی میز خدمت بیلینگ!
قیلسه خیانت قیلر، اوزګه ولی

هم «یاساق» بولسه شعار، هم بېرګه لیک
اپلنی اویغاتیش اوچون «تبیرن» سه لی

4

كېل ايناغەم - آپە سىنگىل اولكەنى آباد قىل!
سېن سېن و مېن مېننى قوڭگىل اولكەنى آباد قىل!

بىر عمر تارتىلدىك آتلرنىنگ اياغى آستى دە
نېگە تارتىلگنلرنىنگ بىل، اولكەنى آباد قىل!

امپراتورلر تارىخى افتخارى، سېن دە بار
سېن بىلن حاضر اپل و تىل، اولكەنى آباد قىل!

سپز دیم و سپودیم

اخسه مسدن چاپیبان تورلی یوتوقلرنی یرت!
یهیره سین ییریوزه «کونگیل» اولکهنی آباد قیل!

سرغهییب یاتگن لرینگه ایچ کویرلیکدن قره!
کبچه - کوندوز اؤتمه سین ییل، اولکهنی آباد قیل!

کپل ایناغهم - آیه سینگیل اولکهنی آباد قیل!
سپن سپن و مپن مپننی قویگیل اولکهنی آباد قیل!

5

بیزده کوچ بار، توغو و بیزلرده تولقین لیک-هوس!

بیزعدالت ایلدیزی، بیزمیز آچونده، آق-نفس

کینگ فضاده چیننه شیب باشینگ کوتر باتور اېلیم!

تیبیره نیب، هېلپیت چوغینگ، کؤیدیرگینینگیزلر-قفس!

سېزدىم و سېودىم

اۆتدى بىزدن معنويت نىنگ سېوب مینگ لرحهسى
ايلديزىنگنى ايزله اېندی، جيم توريش لرنولدى- بس!

گر بوکاروان باشليغى سېن بۆلمه سنگ، قيتيب ينه
كېلسه گر قيتيب ينه، عمریده کاروان توقره مس!...

6

سرلی سوز

سپندن ایری یختی دنیا کبچه دیر
کبچه لر هر لحظه سی مینگ بیلجه دیر!

هر قدم سپن سیز کوترسم، عار ابرور
ایکی دنیا گوردن آرتیق تار ابرور

بیلمه دیم سپن هم مپنینگ دپک لحظه لر
تولغه نیب، فکر مرا داری بسر؟

مپن خو سپن سیز لحظه لر قان یوته من
اپزگو-تویغولر اوچون کوز توته من!

بیلمه سم سپنی اونیتماق هم قیین
یکه قیین بیلمه! جان بیرماغ دیین

سېز دیم و سپو دیم

بیلمه سی بو یولده کۆپ شاشیلمه دیم
سپندن ایریلماقنی قتتیق بیلمه دیم

سپوگی نینگ اوگیتی نی سپندن آیب
کوکسیمه تیلچی لیگیم تاشین سالیب

عاقبت بو روزگار قُول ایله دی
اولکه داشلر خدمتی دن ته یله دی

تارته من جورینگنی اپندی تا ابد
ایری لیغ دردی چوچوک دیر بی عدد

کوزله گن یولیم اوزیلدی دادلر
تیل اوچون ریجه بوزیلدی دادلر

بوندن آرتیق کوز بولیش بارمی اولوس!؟
خلق ارا سؤز-سؤز بولیش بارمی اولوس!؟

سپوگی دردین بیلمه گن بیلسین بوگون
اېندی کور! مېن نې قیلرمن سپن اوچون

سرغهیپ؛ اېل ایچره رسوالیک، امید
سپن کپچه ام، سپن کوندوزیم، سپن همده عید

سپن گه عمریم دن بیرار کون قالسه هم
اوزگه لر خنجرنی قولگه آسه هم

تیکله نیب کوز یاشین آقوزماقچی من
اېسکی اوینی قیتنه دن توزماقچی من

7

بۆلگیم کېلر

یخشیلرگه قوش- تباغ بۆلگیم کېلر

فتنه لركوكسى ده داغ بولگوم کېلر

تېك تورېب باتور بېگیتلر یشنه سه

آچیبان قوینیم قوچاغ بۆلگیم کېلر

دشمنینگ یولیده ای باتیر ایلم

كوككه بېتگن باشی-تاغ، بۆلگیم کېلر

یشنه سنگ یورتینگ ده یابیز- یهیره لیب

یشنه شینگ دن باغ و راغ بۆلگیم کېلر

غایه گه بېتکیزگه لی نسلیم نی مېن

دم بدم کۆز و قولاغ بۆلگیم کېلر

ای اولوسیم! سور بوگون دوران یورېب

گر عقل بولسنگ- ایاغ بۆلگیم کېلر

سېزدیم و سېودیم

چولده گی کۆکمده قوبینگ اوتله سین
ای چویان قویینگ گه قاغ بولگوم کپلر

هرزمان کورسم که سېن آرام سن
تینچ لیگینگ کورگنده ساغ بولگیم کپلر

کورسه گر خلقیم بیر اولردن جفا
کوزباشی دن سربولاغ بولگیم کپلر

مین: نوایی- بابر عصریدن بورون
ایزلب- ایلدیز، اوشه چاغ بولگیم کپلر

شعریت باغی ده بلبل بولمه سم
شو چمن زارده بولاغ بولگیم کپلر

اېسکی گه قوشیلگه لی «یاساق» مېن
اېسکی سینگن گه قداغ بولگیم کپلر

8

باشینگ کپتگن ده هم، جانینی تانیسگه تفاصیل قیل!

چیانلر دوّمینی کبسیب، چاقیش وقتینی بېرماگیل!

شعار بېرسه اوچونمه، تاعمل میدانیده تېرلب

تیلیم، خلقیم، دیاریم دېب اوزین اولدیرمسه فامیل!

بیلیب قال کوپ کیشی لربار، سېنی «کور» دېب اتولیدی!

سېنی ابزار بیلگنلر، ینه خوارلیک کوره ر ای تیل!

سېنی اوزی گه قللقان هرکیشی قیلدی، اوسپندن مس!

اگرسېن دېب اوزینی قیلسه قللقان، قدرینی سېن بیل!

سېزدیم و سېودیم

تیلیم، منگوقوباشیم، ای! بوخلقیم کیم لیگی سېن سن
باشیم کپتماقچی بولسه هم، ایهمس من، ایشن-بیلگیل!

قطار مفلس تجارت قیلگه لی بو اېلنی ساتماقچی
تیل و اېلینگ گه ایگه چیق، ییگیت! ساتگوچی بوینین تیل

اگر سېسینگ چیقارمی ایمی-سیم ظلمت ده اولتیرسنگ
بیلیب قال! بو قرانغولر ملخ دېک توغدیره مشکیل

9

تاج محمد اېل سېورنىنگ شعرى گە اېرگە شىب يازىلگن:

اۆلكەمىزنى قېقرانغو ايله بان كېلدى غنىم
باشىمىزدن آلدى-يو، باشلىغ لرىمىز ايمى - سىم

ايشىمىز بولدى غرىب لىك، باشقەلرگە ايش قىلىش
بىز اوچون تحصيل روا كۆرمەيدى كُفّارِ رجيم

بىر جاھل اېلنى بىزە سردارِ تاريخ ايله دى
آتەلر وجدانىنى بىزگە ضعيف كۆرستدى، كىم؟

چېننەدىك بىلمس لىگىمىز قولىدن، چىم اوت كىبى!
اۆزگەلرگە ايش قىلىپ بولدىك عجايب «مُنهدىم»

اېندى اۋىغانىب بىلىم يولىگە توشسك هم بولر
اۆلكەمىز برچە بېرىن، آلگن شودم قان و ايرىم

سېز دیم و سېو دیم

شونچه ییل بیزلردن اولدیردی، تاریخلر دیرگواه!
اېندی تېبرن، تیلگه اېگه بؤل سیاسی ایلدیریم.

برچه میز بیرلیک توزه ب، بیرلیکده ریجه لر بیچیب
بیرنی سوزیدن اطاعت، چرچه مسدن یاپیریم!

اېسکی تاریخنی تاپیب، حاضر کبلرگه اورگه تینگ!
ینگى نسلیم تاپه قالسین بار و یاغین بی جیریم.

آل قلم قولینگه و یارقین خیالاتینگه توش!
سنچیتیب تاتلی دېمکلر یاروغی ده توز! «تیزیم»

10

داکتر بريالی باورنېنگ شعری گه اېرگه شیب یازېلگن:

باغ بولېنگ سېزدن «ته یاغ»، ساغره بولر
هم عصاسیزگه «آیاغ»، ساغره بولر

اؤلکه میز سووینی قوشنی دن آلینگ!
اوت و بوغداي- اېسپلاغ، ساغره بولر

بیزنی بار و یاغی میزنی آلدیلر...
قیتیب آلینگ بار و یاغ، ساغره بولر!

اوغریلر اریابینی کسسه ک قؤلین
«چوریه» اوغری گه، سباغ، ساغره بولر

سیز عدالتنی «اېکیب» بیزگه قویینگ!
بی عدالتلر «تی یاغ»، ساغره بولر

سېز دىم و سېز دىم

كېچەلر ياغدوسى دە زحمت چىكىنگ!
پېروىنگىز «توپ» و تاغ، ساغره بۇلر

قىغوكورگن، تويغو- ايزلر هر زمان
اۆزگه «تورخى» ايسپلاغ، ساغره بۇلر

ملتيز آواره ليگين بيلديرىنگ!
برچهسى «كۆز» و «قولاغ» ساغره بۇلر

اۆلكه مېز چقنەب امان بولسه بيلينگ!
سېويشى مېز «سنگلاغ»، ساغره بۇلر

معنويات بابى دە بردم يشنگ!
بارليگىزدن «قوش تباغ»، ساغره بۇلر

11

ایککی قشاق بیر بۆلیب بای بۆلمه لی
تامچی - تامچی باغیبان لای بۆلمه لی

یورتینی پارلاق تمان اہلتماق اوچون
بیری یولدوز ایککیسی آی بۆلمه لی

اؤز بابا اجداد لری سبنگری بۆلر
آتده تہمور، تاغده آلتای بۆلمه لی

کوکسی دن - دل لرگه سوزنی اؤتکە زیب
اہل- اولوس آغزیده نای - نای بۆلمه لی

سېز دیم و سېو دیم

بیری «نی» ایکی کینچی سی انگه تاووش
سېس بیلن چوپانلره نای بۆلمه لی

یاش بیگیت لر کونگلینی تاپیش اوچون
هرزمان، هر بیرده وای - وای بۆلمه لی

ایکی قشاق بیر بۆلیب خلقی اوچون
چیقسه لر «باساق» بیله بای بۆلمه لی

ایکی قشاق نینگ سېونیش دېنگیزی
تۆپله نیب تامچیسی بیر جای بۆلمه لی

خلقى اېرکین لیک بیلن قالیش اوچون
ایکی قشاق: قیته تاي تاي بۆلمه لی

۱۳۸۹هـ، کمینه و اېل سېورنېنگ مدنی فعالیت لری حقیده یازیلگن.

12

آنه یورتیم تینچ لیگی کونگلیم ده بار ارمان لری
یختی لیک تامان کبتیش اصلی نیت بوندن نری

اؤزگه لرسؤزینی تینگلهش بیزگه مطلق دیر حرام
کپل! کپته بلیک اولکه داشیم، بابا - اجدادیم سری

سیندیریب بیلینی یاولر کؤزلرینی اویب آل!
بیلگینهنگ سیندیرمه سین، قورقیب تیلینگنی یاولری.

اېندی آنگینگدن اېش آل، آق و قرالرنی تانی!
«چونکه انسان آلهسی اېچکرده بؤلگن بیشتری»

سېن که تاریخ سېمریتیب یورگن بابالر نسلی دن
نېچه بیر «یوغان» خوردن اؤتیبان کیر اېچکری!

عدل و دادنینگ باشلیغی سېندن بیر اولرگه حرام!
سېن اېدینگ اؤتمیش زمان لر: عدل و دادنینگ دفتری

سېز دیم و سېو دیم

هرزمان میدانگه چیقسه - تېنگ تاپیلمس اېردی کیم:
آتی قالدی بابر و تېموری لرنینگ لشکری...

آنه یورتیمنی بوزیب اوز آتیگه قویماقچی لر
قیتهدن آتینگنی اسرهب، تورک بؤلگین سنگری!

سېوگی لر تولقین اوریب، کوکسینگده قاتیب قالمه سین!
پرچهلەب هرپرده باسیب سنجیتیب اور نیشتری!

ینگى ایجادینگ بیلن تاریخنی توز، بای ایله گین!
هارمه سینلر- یخشی می...؟ مکتوبلره کیرسین بری

شعريت دنیا سى ده تولقین اوریب باشلیغ بولینگ!
چیقسه هریردن بیزین اېلی میزه «سوز» لشکری

کوز کوریب عقلینگ توشینگینچه قوتله تاریخینگ!
ینگى - ینگى سینهلشیر بیرله اؤتگین ایلگری!

«آته گه اوغلی چیقرا!» سوزینگنی انگله-تگین یقین!
نسلی دن بولگن اصلر سپن کبی اوغیلری

بیرنفس هم ابل اوچون، اوزینگنی غافل ایلهمه!
کچکینه باتور بولیب، اوتگن باتورلر سپنگری

سپنگه تسلیم بولگهی اولدم کوزلری «لور» دشمن-نینگ
آتی چیققن باتور اوغلان قیرده دهب کپلگهی «پری»!

تخت و تاجینگنی تالان قیلگن-لره قیلمه مدد!
بیخی دن اوزیب قوریت، ایلدیزینی کپتسین نری!

سپنگه قُل لیک هیچ یره-ش-مس؛ چونکه اریاب نسلی-سن
دایما اریاب من دهب، کورسه-تیب یور هر-سری

مبندن اوتگن قیغونی نسلی-ده-ده هیچ کیم کورمه-سین
بیر- بیرا-وگه قول بیریب، قول-له-ب کپتینگ یارقین سری!

13

کهره ک بۆلدی بوگون بیزگه تیلینگ بیل!
کورهش گین، سبنگه تحسین ایله سین تیل!

تیلینگ بۆلسه توریب تیلداشینگ ایزله!
حذرقیلگین، حذرقیلگین - حذرقیل!

جهان سپندن بۆلیب یورسنگ سمداه!
اپلینگ آلدیده اؤزنی کمبغل بیل!

سېز دیم و سېو دیم

تاریخ لرنی اوقی چیقسیین سوادینگ!
کېچه- کوندوز، تینیم کورمه ی کوره شگیل!

بو دنیا پول بیلله بیرمس بقایینگ!
بقاتاپماقچی بولسنگ خدمت اېتگیل!

14

کپل ای اوغلان، بوگون سپندن بویوک بیر امتحان آلمیش!
سینا و صحنی ده یاییلمه! اوزینگدن کتله لیک کورست

اولن گین سبن سیاستله، بویوک تاریخ سپندن دیر
قدیمدن سپنگه بار اپردی، بویوک شأن و بویوک شوکت

بوگون اوزینگنی چپتلتمه، بوگون میداننی بوش قویمه
تلاطم ایله بان دایم، بییترمه - افسکی لیک همت

سېزدیم و سېودیم

بهدرلیک ازلدن سېنگه تقدیر بولدی، ای باتور!
قرآنی قانونینگ بیلگین، بابانگ تېمور کبی غایت

آچون اسلافی بول، قیتمه، تمدن - تاریخینگ شاهد!
سېن آلدیندن اېدینگ حاکم، بیلردینگ حکمت و آیت

اطاعت قیلمه کنلرکیم، بلانی اوزیگه آلگهی
بولرنینگ باشیدن بیرکته مینار، توزه تیش فرصت!

15

بوئین سوندیرمه هرناکس اوچون، سپن
ناساغلپک سایهسین اوستینگه تشلر

کوزینگ یاشی توتاشر، اوکسینیب مهن
ینه بیر عمر، سپن دهب سرغه بیرمن

بیزین باغده چیچکلر نودهسی کوپ
چیچکلر نودهسی نینگ غودهسی کوپ

ایشانچ، سپوگی، بیراودن سپسکینمه...
بیر اویغونلیک و بیر کوز بیرله کوریش

سېز دیم و سېو دیم

قیش – ایسیغ دن هدف: قالیشنی بیلسک
کوتر قامت، اوزینگنی تانیب آگین!

باشینگ بولسه امان سپن سن سرافراز
باشینگ یوقلیکده نی کار؛ نعمت و ناز؟

تناوع بېر بوملت سووسه گن دیر!
بولاق دن اجره لیب کوزلی کبسک لر

تېمور بولیش قیین اېمس ولیکین
اوزینگ ایسته ب یوزینگدن کپلسه په یلر

16

بیر قطار انسان صفتلر ایت بۆلیب تیشلی دیلر
یاکی ایتلر اۆرگه تیب، خلقیم گه کیش-کیشلی دیلر

باشینی آچیب کۆرر بۆلسنگ «میه» نینگ اۆرنیده...
اۆزگه گه پککه اوریب، اۆز بیرنی میش-میشلی دیلر

ینگى نسل اولادی اویغانسین دېسنگ سېن سن یمان
بو سۆزینگ برچه سی یلغان و کۆرنیش دی دیلر

ایچکۆرلیکدن حقیقتنی بیان قیلسنگ، رفیق!
تورک لیگینگه شک قیلیب خصمانه پیش-پیشلی دیلر

حق آلیش پیتی ده تورک، اوندن نری باشقه بولیش
کۆپ خیانتلر قیلیب اۆزبیر ابلین موشلی دیلر

بو اولوسنی کیم لیگین پولگه ساتیش عامل لری
جایی کپلگن ده توریب آدمنی «شوم» اوشلی دیلر

سېز دیم و سېو دیم

معنویتنی اوسیش دن آرتده قالدیرگن شولر
شونچه خایین لیک بیلن اېل بیرله پس قیشلی دیلر

شو اولوس نامی بیلن کپلدینگ وزیر بولدینگ وکیل
دېب بیرار پیت انتقادینگ بولسه، کوپ تیشلی دیلر

تیل، تاریخ، اولوس دېگن سوزلرنی خالی گپ بیلیب
تیل-تاریخنی سته دی، یا اېل - «سوییلگن» دپیدیلر

اوشو قتلده بیرار پیت ملی دعوا دن دېسنگ
اؤزنی صادق کورسه تیب، خلق ایچره وی-وی لیدیلر

باشقه لر یانی ده یانداش، باشقه لرگه چین رفیق
تورک اېلی دن خادمی... چیقسه اونی پهیلی دیلر

اؤزگه تیل ده سوزله شیب یازه دیگن اؤزبک لریم
اصلی دشمن دن یمانراق بیز بیله تهیلی دیلر

17

۵۱۳۹۳، بدخشان ارگو قیشلاغی ده تاغ سیلجیش واقعه سیگه بغیشله نیب یازیلگن

بدخشان! بیغله مه هرگز، بوگون قېغونگ گه باتگن من!
سپنینگ قېغو و دردینگ بیرله اوزنی هم یوقاتگن من

سر پل - جوزجان آفت توشیب ماتم سرا بۆلدی
بوغم دن بلخ ویادغیس، همده فاربابینگ گه ساتگن من

سپنینگ گرتاغ و راغینگ دن مبادا سنیچه تاش سینسه
اوشل دم بیل مېنینگ بېلیم سینیب بسترده یاتگن من

بدخشان! قیغوریب - نالان بۆلیب، ماتم ارا یاتمه!
آچون دوشمن لرین هر دم کانینگ بیرله اویاتگن من

سېز دیم و سېو دیم

دېمه سېزگن اېمس بو اولکه داشلر قیغو - دردیمنی
سېنینگ قیغو و دردینگ زهرینی هرلحظه تاتگن من

دېمه خوشلیکده دؤستیم کوپ، قنی قیغومگه قیغورگن؟
یریم دردینگنی تورکستان اېلاتی گه² اوزاتگن من

خداوند بشقه بوندېک بیر مصیبت بېرمه سین آمین!
مصیبت³ کوره - کوره بیلمه سم تا قنچه قاتگن من

² تورکستان اېلاتی گه: شو تاریخده فاریاب، سریل، بلخ و جوزجانده طبیعی
آفتلر کیلگن ایدی.

³ مصیبتدن منظور: عزیز دوستم رحمتلی نصرالله آرمان گه

اشاره بولگن.

18

خدایا! سېن ترحم قیل اولوسیم حالی ابتر دیر
بوگونکی جهل بیرله اؤره لیب قالگن له رهبر دیر

وطن نینگ تاغ و تاشی ده اولیب، نابود بولاتگن لر
بیزین قشاق، ایل نینگ باله سی و همده عسکر دیر

اوروشدی چوکی آلیش مقصدیده «ع» و «غ»⁴ بیر بیل
بیگیت لر قانی بیرله اؤینه شیب، ایککی سی هم «کر»⁵ دیر

سیاست دن خبر سیز لر، سیاه ست قیلدیلر بیزگه
صداقت اؤرنیده، جور و عدالت اؤرنیده «لر»⁶ دیر

⁴ «ع» و «غ»: دبل عبدالله و اشرف غنی احمدزی

⁵ کردن منظور: ایکسی هم تفاوت سیز لیک بیلن مهم نرسه
لرنی کور مسلیککه اوریب اوتیشلری.

⁶ «لر» چوقور لیک، نادان لیک و قرانغولیک.

سېز دیم و سېو دیم

بیری بیلمس اېکن ایشنی، ایککینچی اوندنم بدتر
اگر نادان دېسنگ ایککی سی سېن گه بیته سنگر دیر

بیلیب بولمس بولر ابل دشمنی می؟ یا که خدمتگار
بیرار پیت حس قیلشینگنی عجایب دېمه، محشر دیر!

بولردن طعمه قیلمنگلر اولوسیم! چونکه ایلدیز یوق:
بیری «جوگی» و ایککینچی سی نینگ هم آنه سی «غر»⁷ دیر

مبادا ابل و تیل دېب، ایککی سی دن هم سورهش بولسه
بیری پشتون توتر اوزین، بیری تاجکک «بی سر»⁸ دیر

⁷ «غر»: افغان جامعه سپده اورین سیز، آنه تاجک و آنه پشتون.

⁸ تاجکک بی سر: دبل الله نینگ ناکار هلیگی گه ایشاره.

19

قورقه من

اؤیله گن پیتیم ده بیل! اؤزنی توتیشدن قورقه من
تیل اوچون بولگن سۆزیم اظهار ایتیشدن قورقه من

نپچه بیر اورتاقلر مین دپب سویکنی سوو قیلر
مین بوتون عمریم ده یخشی گه بیتیشدن قورقه من

تیل اوچون، تاریخ اوچون برچه معما حل اېمس
نپچه بیر کورگن لریمنی انگله تیشدن قورقه من

اؤتیز بیل شعر بیلن، شعوردن اجره لدی اولوس
ای شعورسیز اولوسیم! یالغیز کبتیشدن قورقه من

سېزدىم و سېۋدىم

باشگە بېتمس اۋىلەگن بېرلە عملدە بولمىسە
بونچە كۆپ كۆرگن كۆرىم لرنى بېتىش دن قورقە من

قنچە حس- تويغولرىمنى آرزو دېب ياد اېتەسىز؟
تىلنى «بىزنىس» قىلگىنىگىز، ... بېركىتىش دن قورقە من

كىم لىگىنگ اېسكى تمدن ھمدە تارىخ بېرلە دېر
تارىخىنگ دشمن لرى نابود اېتىش دن قورقە من

20

اولگورینگ هر دم ایشینگیز تاپگه لی ابرمیش ثبات
یخشی ایشلر قیلگن انساندن قالرمیش یخشی آت

سبز اولوس نینگ تیل امیری، سبز نوایی ایزیدن
تېره تینگ کپسکین بیتاقنی! جاویدان قالسین حیات

مېن غریب اوزنی فدا قیلسم، اېلیم بیتگه یمی کن؟
اېلنی قووانچ بیرله کورمس لیک اوزی مېنگه ممات

سېز دیم و سېو دیم

سرغه ییب یاتگن اولوس - اولاد یگه فن اورگه تینگ!
ینگى نسل اورته سی ده تاپیلسه یخشی، یخشی ذات

یخشی دوراندن اوزاق قالیش اولوسیم گه جفا
بیر جفا بیلمس کپره ک بیزلر اوچون آغیر اویات

قولگه کپلگن یخشی فرصت دن همانا ایش آلیب
دوست لرن گنی اوستیریب، دشمن لرن گنی ایله مات!

21

خیالینگ توشسه یادیم گه، پریشان بیغله تر هر دم
آلیب کبت التماس اېندی، قالی بیرلحظه چه بی غم

ازلدن بیلسم اېردی، ایکی دنیا ده تموغی بار
اوشه دنیا تموغی ده کویردیم سپن اوچون کم کم

دبیردی: سپوگی گه کوینگن، «تموغ اوتی و تیغ کورمس»
ایشانگین سپنی سپوگنگه تیغ و گرز ایکیکیسی مرهم

سېزدیم و سېودیم

ملا مت ایلهمنگ دوستلر بو دینی دن ادهشگن دېب
الاو جانیم که یاپیشگن، سېزالمم توزمی یا مرهم؟

خدانینگ عشقی که توشگن وطن- تیل مهرینی تاپگهی
شویاعث هم حراسیم یوق کبترمن هرتمان کورکم

22

بیلر می سن کۆزیم یاشین؟ رفیق، نهالی بار ور بۆلدی!
کوره شدیم تیل - تاریخیم دېب، تینیم سیز کونلریم تولدی

فغان اوردیم، سۆزیم عالم یوزین، بیر یهیره لیب باسدی!
شهه نشاه لردن اۆتکزدی، بوکونگیل چچکی کولدی

هه دی! مېن بیرله بۆلگین تاکه اؤزدن ایریلیب قالمه
اریغلرنی سوودن تولدیر، سوو بیرگین سووسه گن «کول» دی

رېجه نگی بوزمه یو، اېندی یاییلیب قاتمه گین هیچ هم
نورینگ هر یان ساچیب تورگین، نوری بۆلمس کیشین «أول» دی!

وگر بیلسم که بیر لحظه اونوتگه یمن سېنی، کۆیسین
ازلدن اؤزنی کۆیدیرگن، کیشی بۆلمس دېدینگ بۆلدی!

سیاستده تیلهب آلماق، بیزه آلدیندن عیب اپردی!
نېگه اؤز کوچیگه باقمه‌ی⁹ ضعیف انسانگه آسیلدی؟

یره‌تگن اېگه‌میزدن هم سؤره‌ش بۆلسه شونی دېگه‌ی!
آز- آز اورگتدیم و بیرکون، قوش- هوکیز قوی بېرب کبلدی

لیاقت یوق لیگین بیلدیم ولی کونگیل سبنی ایستر
اېلیم ایزدایشی بولمه‌یمن می؟ شو دمده دېگین اؤلدی!

لحدگه قویسه‌لر جسمیم آجیب باتلاققه تشله‌نگلر
اېل و تیل ایسته‌گن انسان، ینه ایزله‌یدی شو یولدی

قنی؟ کیم بولدی یولداشیم و غربتده توکیب و یاشیم
نهایتده توتینگ باشیم! عزیزلر چېچکیم سولدی!

9_ اوز کوچیگه باقمه‌ی: جنرال دوستمگه اشاره.

23

نېچه قتله کوز یومیب اوتدیک، ینه اوتیش کپرهک!
بو «تیکیلگن» یاره لر ملت اوچون سوتیش کپرهک!

مېن انیق بیلگن اېدیم کیم لر چپا وول ایله دی
کیم لر اېردی کیم اوشه، کپچه «اوینگ گه تیلهدی»

«بېشته» کوچلی برماغینگ اېردی که سېن «موشلر» اېدینگ
حادثه بیرلن یوقالدى... تینمه سی ایشلر اېدینگ!

هرقه یان باره ر دیک و اوزدن فسانه توغدیریب
اوزگه و بېگانه نی اوزیم نیکی دېب یوغدیریب

کېلگه نیگه آت بېریب، کېلمه گنی آلتین- کوموش
میلی شوملت «توییب»، بیز بیرله بولسین وقتی خوش

دېدینگ و هم کیمسه گه قیلدینگ کرم لر عاقبت
تاریخه قان توکتی دېب، یخشی ایشی میز قیلدی «Cat»

قنچه جور و قنچه هم ظلم و ستملر قیلدیلر
مینگالب اوزبیک اوغلی نی بوینی نی بیردم تیلدیلر

شونجه که قینلتیریب بیزنی پریشان ایتدیلر
«مینگ یمانلیغ قیلدیلر اؤرنی ده یخشی بیتدیلر»

بو تاریخ آلتین خطی بیزگه گواه دېب مختنهر
ششقه ییب «اؤرتده اولتیریب» یمان کونین سنهر

هی که بیز ملت بیگیتلیک شیوه سی ده دؤمتیگن
اېندی بیگیتلیک نی قوی! سؤزله سیاست، سؤزله فن

باتور اوغلانلر ینه کؤکسینی قلقان قیلگوچی
اؤتمیشی شمشیر بیلن، حاضرچه اویلاوده کوچی

سېزدیم و سېودیم

اؤتمیشینگنی قول کسبیب، باش آلدی دېب یازدیلر
ناخلفلیکدن بو قوم، اؤز گورلرین قازدیلر

صدق دلدن یاش- بیگیتلرگه تاریخدن سؤزلهش و
همده توغولربیانی کبلمبیشی دن کؤزلهش و

بؤلمه سین خاملیک قیلیب بیچاره بؤلسک قیتهدن
یورتی میزنی باشقه گه ساتیب یوقالسک نقشه دن

اورگه تینگ باتور بیگیتلرگه که تورکستانی میز
سبز اوشه آچون یاییب یورگن تېمور اولادی سبز!

بو اوزون یولده اولیب- پیتدیک، بوگون اؤتیش کپرهک!
کۆپ تیکیلگن یاره لر ملت اوچون سؤتیش کپرهک!

24

کېلمه گی

سپن بیلن بیر یپرده بولسم باشقه اېسگه کېلمه گی
ایککی کوزینگ رازینی هیچ بیر بیلمدان بیلمه گی

رگلریمده قان یوریشمس تاکه عشقینگ بولمه سه
کونکلیمه بېرگن مدارینگ، اوزگه گه ایتیلمه گی

چونکه کولب توغو و سپوگی کوریب من سپن بیلن
عاشیقینگ بیل شو اوچون باشقهنی کوزگه ایلمه گی

معشوقه یولی ده عاشق اوزینی ایله ب خراب
هجری نینگ زهرین ایچر، وصلت سووی تاتیلمه گی

سېز دیم و سېز دیم

معرفت میدانیده سېن سېز توریب یلغوز اېدیم
کیم کېلر یانیم که دېب تورسم کیشی هم کېلمه گی

بی نهال بۆلسه گلستان، بارمی آچون ایچره ایت ؟
بۆلمسه باغبان، بیلینگ چېچکچه هم آچیلمه گی

مکتب اېشیگین آچیب، استاد خیرالنّاس بۆل!
سېن بیلن مین قیلمه سک باشقه کیشی اینتیلمه گی

بیزگه لازم دیر بونینگ بیلمه ک اوچون حُرمت بېریش
آنه نینگ مهري بولاق دیر، آنه سیز تیل کېلمه گی

مزار شریف ۱۹/۷/۱۳۸۵

25

دموکراسی

کافر بیزه اؤرگندی، بوگون حقِ بشرنی
پارتلندی «بشر» آقتی قیزیل قانی بشرنی

یورت نینگ توزه تیش دیر، تیلی ده بولدی شعاری
کپلتیردی لېکین اوستی میزه یوم بترنی

بیز باغده کی چېچک کبی یشنردیک وطن ده
سؤز اېرکینلیگی دېدی - و اؤرنتدی شررنی

هرعايله ده تېلفونی بیش - آلتیتنه بولگن
اوغیل آته دن اجره لیبان بوزدی گذرنی

سپژدیم و سپودیم

سپزگه سهولت دېگنی زهر - قره قتال!
بوسپستم اروپانیکي، بیل نفع و ضررني!

ياشله بېلي گه باغله دی تورلی اؤق و باروت
دېدی: «کون» یره شمس؛ بیتیر آرتیق بوسحرني!

بیزدن ني گه بوندېک ايش آيب بارسه غنيم لر؟
کېل قول بېر اينيم! آل دعاسين شو بېوله لرنی

شو سېن - سېن و مېن - مېن ليگي ميز گر بیتير السک
اونده بیتيره رميز منه شو يوم بترنی

پشتون - تاجک و تورک و هزاره همه بېر ميز
انسان ميز و اسلام ميز و قالدير شو اثرنی!

کابل 1392/10/13

26

آنە يورتىم

سېن يوره ك نىنگ تويغوسى سن، سېن گوزەل سن، سېوہمن

كمبغل لرنىنگ قوانچى چولده گى لرگه چمن

ياولر ايچره ايلديريم بولگن يراغىم سن، اوزىنگ!

هم بخارا سن بوتونلەى اولكه داشلرگه ختن

يىر يوزىده آت قازاندى او، ابو نصرىنگ سېنىنگ

يانىده حامد و عنبر، حاذق و... شىرىن سۇخن

سپز دیم و سپودیم

سپن گوزهل سن ای گوزهل فرهنگ و فرزانه اوی
هم بویوکلر خامه سی، یاشلرکه طرفه انجمن

مقته یرکه اریزیکه ی مینگلرچه اوغلانینگ سپنینگ
قیسی بیرینی دبه ی خُلقیم تُولر دبسم «جوشن»

سپن کوچیم، آنکیم بولاغی، رگده قانیم میهنیم
آبروییم عزتیم ملت گه سن سپن جان وتن

یخشی لرنی یخشی سی سن، ای بویوکلر مسکنی!
فاریابیم، گلشنیم، سپنی - نپ بیلگه ی؟ بیلمه گن!

مزارشریف 1389/7/13

27

كېلر بىركون بىزه يختى- يراغلىك
بېلىنگنى باغله دهقان، پسرهلر اپك!

كېچە - كوندوز دېمە، تېپرن يوره كدن
قاوون- تربوزلرينگنى چىللەدن تىك

قولىنگ قاپرسە- مىلى، تىنج بولرسن
اۋزىنگ بېك بول، اۋزىنگە ايشلە قولدېك

سېزدیم و سېودیم

بیرینگ دهقان، بیرینگ باغبان... بیرینگ باش
بیرینگ چوپان بولیب منگو قالینگ بېک

يسا وول همده قوريقمال- قرا وول-

بولیب خلق بیرله یورتنی اسره شه یلیک!

جفاگه بوی سونیب، بوشلیکده قالمنگ!

سونیب بوی شونچه بیل بوشلیکده قالدیک!

کابل 1392/10/9

28

چقنەتېش، اپرکین یەشش، بۆلدى وطن دە کتتە ایش
بۆلدى فرض و واجب اپندی، اولکەمیزنى چقنەتېش

بیر- بیر او قۇلین توتیب، یارقین تمان کبتماق اوچون
الحذر بیزلرگە دیر اؤتگن اوروش، آتیش- توتیش

سایە کورمەى کۆیدی باشیم کۆپ زمان اپسسېغلرە
اولکە داشیم کورمەیین اپندی دیاریم دن کبتیش

سېز دیم و سېو دیم

ای گوزهل یورتیم، آنم توقن دیاریم سېن وطن
سېن اوچون تو یغو - یوتوقلر... دیر روا مېنگه بیتیش

آنه تیل اېرکین لیگی گه قنچه جان بېردیک مگر
اېندی اېرکین کورمه لی تیلگه قوانگه یمیز همیشه

مېن فدا ایله ی بوجانیم تاکه اولکم چقنه سین
سېن دیار قلقانی بؤل یاولرگه اوت ینگلیغ قپیش!

مزار شریف 1390/11/23

29

مشرَب شعری گه نظیره

بو بېردن بېرکیشی کم دېب، مېنی یوقلرکیشی بارمی؟

نې بۆلدى اوشبو آدم دېب، مېنی یوقلرکیشی بارمی؟

شونینگ دېک قیدو بستده تا تیریک من قالسم اوت بیرله

کوییب اوتگن دمام دېب، مېنی یوقلرکیشی بارمی؟

کېچیب قوم و قرینداشدن، تمام اقره بالردن

قهیرگه کېتی آغم دېب، مېنی یوقلرکیشی بارمی؟

نېتهی کیم فاریاب ملکی، مېنی اوزدن جدا قیلدی

قنى دلبندِ عالم دېب، مېنی یوقلرکیشی بارمی؟

سېزدیم و سېز دیم

بوهجران شربتې مېن گه جفای ناسزا بېردی
غم ایچره قالدی بالم دېب، مېنی یوقلرکیشی بارمی؟

ینه محمود تورکستان، «هیاھو!» دن خبر بولسه
اوره دیر دار پی هم دېب، مېنی یوقلرکیشی بارمی؟

کېلیب من بلخ بامی گه، قیله ی دېب معرفت حاصل
نی بولدی حال «همدم» دېب، مېنی یوقلرکیشی بارمی؟

مزارشرف 1384/5/17

30

سپنی بیلگن اوزین افسدن چپقرگهی
و بیلسنگ مهر و سپوگی سپن گه قایل

سپنی کونگیل سپزب، اوزین یوقاتگهی
حیات طرزی یوقالدی، بولدینگ حاصل

کپچیر بو اوخله گن خلقیم نی ای تیل!
اوسیشینگ گه بولالمس یخشی عامل

سپز دیم و سپودیم

بیلالمه قیسی یولدن سپن گه ییتسم!
و سپن بیرله یوریب قیلسم تفاصل!

خداوند لطف ایتیب بابر- نوایی...
نصیب ایتسین بو خلققه قیته مینگ ییل

31

غدار سیاستچی

بیرکونی شاخینگ سینیب، اوستینگ گه تاغلا اوپیلر!

یاکه اوستینگ گه کلبیب مدداح، اوقیدی کولر!

نی بیراو حقیقی سپنینگ اسپینگ گه کلبیب تیتره دینگ

نی عجب حقلرنی ییب، اوزینگه توزدینگ اوپیلر!

سېز دیم و سېو دیم

قنچه غددار، قنچه مگار، قنچه سپن منقورت - یمان
خلق ارا رسوالی گینگ کپتکیزی کوپ آبرویلر

بؤلسه سپنده ذرهچه غیرت دېگن ذات دن اثر
کېل اوزینگ قیلگین قبول، قیتیب کېلر آبرویلر!

تورینگ غدارلر قرشی، بیقلمنگ - ناله وان بولمنگ!
ساجیلیمگ، هرتمان کپتمنگ، بوله ک ایت دپک آسولمگ!
کورهش میدانی گه باریب، اینانیب، بوشه ییب کولمگ!
بویوک لیک حالتیز اسرهنگ «سیناو» صحنی ده یایولمگ!
قبول اپتمنگ رقیبئی، یانیلیش بیرله، تارتولمگ!
کپره کمی کیم لیگیز بیلماق؟ بویوک تورکی تباریم سیز!
خراسان، ماورالنهر، اروپا - بیر یوزه یولدوز
سناقده یپتی مینگ آلدین اولوغ لیک بیرله کپلگن میز
بویوک سومر لیریم دن تا بابا دوری سیزه ایلدیز
انه شون دپک چاپیب، دایم تاریخیز بای اپتینگ سولمگ!
یمان کونده، کبلیب دشمن، سیزین یانیزده تورمه ییدیر
توره ده دوست اتولوب، او زمان هم تیغ اورگه ییدیر
کچر ناموسیدن لپکن، سیزین قدیزگه کیرگه ییدیر
ینه شوم یاک صفت لردیر، ایاغ بیرماققه تورگه ییدیر
اگرده مرهم بولدیز؛ نقابلی لرگه سورتولمگ!

بليغنی سوویبلن توزگن! ولی آدم نېچوک قیلسین؟
نه دېب اویلش، نه دېب چویلش، نیمه ایشلرده اینتیلیسین؟
ضرور دیر هر اوروغ حاضر اؤزی اصلیتین بیلسین!
بویوکلیک حشمةتین بیلسین، بویوک خلقیم قؤلین توتسین!
بلی کوپ اهمیتلی دیر سیاست بیرله تورتولمنگ!
قوریب کینگاشلر دایم، چه قیریب تشقی - ایچکوردن
سیاست اربابی بؤلگن، ادیبالر بویروغی دورمن
تاریخنی سېمریتیب یورگن، بلالرمحوایتیب تورگن
آچون حیرت ارا قالگن، نسلده تورک و اؤزگورمن
سیاست اېگهسی دور سیز فریب لریبرله اتولمنگ!
نوایی، سنجر و شیبان، اوشه باتور، بایسنقر!
بابر و تېمورینگ اپردی سیاست ملکی ده تکسر!
ینم صاحبقرانیم دیر قرآنی ایله دی ازبر
بولردېک مینگلب اؤتکن باتوری میزنی بیری رهبر!
بهادرلر بیبلن شاعرلری میز، اېندی ساتولمنگ!
متینیم، افتخاریم، آنه یورتیزگه سلامیم بار
سیزین یورتیز گۆزه للیکدن بوگون مېنینگ کلامیم بار
لییب و بهمن و عنبر... قلمی ارسلانیم بار
چیقیب هیبت بیبلن آلگن بویوکلردن پیامیم بار
بلی کوپ اهمیتلی دور، نقابلی لرگه سورتولمنگ!

اې اوچ یوز بیل اوخله گن تاریخلی انسان اوخله مه!
اصلی تورک و اویغور و نسلی ده توران اوخله مه!
هرزمان زیچ لرتوزه ب باغلرده بوستان اوخله مه!
کیم لیگینگی بیل بونینگ دېک لخت بی جان اوخله مه!
یاولره یخشی سبق بېرگن «ته یانشان» اوخله مه!

سېن اوشه رزمندلر اولاده سی دن، عزتیم!
یاز و قیش بابانگ کبی رزمند بول اې ملتیم!
کېتمه سین اپندی سېنینگ یانینگ دن اېسکی قول خطیم
قنچه لر یول لرنی تۆسدى تاکه آلسه الفتیم
ارسلان لیک بیرله کېلگن باتور اوغلان اوخله مه!
بیر زمان آتینگ که چیقتی سکه لر سېن سن اوشه
چیقسه میدان نبرد شمشیر اوردر سېن سن اوشه
اؤزگه لرنی ابله دی خون جگر سېن سن اوشه
بی وفالر بولگن اېردی در بدر سېن سن اوشه
«بیر یوزه اؤرگندی لر، خیرینگ بيله خوان» اوخله مه!

ایلدیزی نی ایزله گن اؤز اصلی دن قالمهیدی کو
کیم لیگی نی بیلسه انسان باشقه دن آلمهیدی کو
نسلی گه قول لیک قیلر، اؤزگه گه تیل سالمهیدی کو
اېل گه باش بولماقچی بولسه، امید اوزالمهیدی کو
سقله گین تېمور مېراثین تېموربان اوخله مه!

دهر ارا قيغو كوريب بيت الحزن قورماقچي من
وارثيم يوق ليك دن ايندي سيزيله تورماقچي من
ساده ليك اويي توزه لسه سيزگه تاپشورماقچي من
توغري يورسم كچ يوري دېگن كيشي اورماقچي من
لبلرينگيزني قيزيل كورگنده، لب بورماقچي من
رازلريم سيز بيرله مېنينگ اورتمه ميزده قالسه بس
دغدغه يخشي اېمس بولمه ي مي؟ شو آلتين قفس!
عاقبت ايكي يريم دن بيروتون بولگه ي هوس
اصل سوزيم شومگر ايكي يوره كدن بيرنفس
قامتي نگيز سايه سيده، دايمما يورماقچي من
ياد اېته ي سيزگه بوگون اصلي ده بار قيغولريم
لبلريم ياريلگه نني مېن كم بغل كونگلي يريم
ياشليك دن ايلديزيم دېب چيقيبيديم قيلمه ي شريم
نوحه لرقورديم اوزاقليك دن اېتالمه ي بستريم
گپ جوده كوپ سېوگليم يانيزده اولتورماقچي من

تیل دېدیم، فرهنگ دېدیم، یورتیم دېدیم قانیم قورب
چرچهمه ی یوردیم اولوسیم یورتیده دوران سورب
کوککه چیقنن بابه لر، اجدادی میزدېک اېسکورب
هربیری آلتین اوزه یاتگن لیگین کوردیم یورب
بې کبره ک مصرع بیله یانیزنی سوپورماقچی من
بیرمه بیر بیققن بهالی دُرلریمنی ساچدی لر
نامه میز توپلنمه سی غارت یولینی آچدی لر
فرقی میزدن سوو بېرب، هر بېرده بولسه قاچدی لر
شربت آدابی میزنی اوزگه بیرله ایچدی لر
هه! نیاکانیمنی اېندی شورده یاشورماقچی من
نو نهال لردن ینه تکرار دعا آلماقچی من
یا، شیرین سۆزلرنی تینگله شگه قولاق سالماقچی من
آنه تیل نینگ اوستیره ی دېب سبزیله قالماقچی من
لال، دشمن بولسه دېب «یاساق لی» بولالماقچی من
یاخسیس نی اېل دعاسی بیرله سوردور ماچچی من
1389/9/17

چېک مشقتلر! بېلیم یورتی گه سلّما دېسین
قوی بنالرنی اوزینگدن، وه - وه سلّما دېسین
بغری تاش عایله لردن کینه سلّما دېسین
پېر و کۆک، عرش و فلک، موسیچه سلّما دېسین
هفته کونی نینگ شاهی آدینه سلّما دېسین
باغ ایله باغباندن اوزرگن عشق قندهی نرسه دیر؟
چېچک اوزره اوخله گن شُدرینگ، نه بیلگهی بیرمه بیر؟
تاکه قولینگ باریچه معشوقه اوینی شیپیر!
اوشبو یولده کیم که بولسه لیلی - مجنوندن گپیر!
یاییلیب تاخته که سېنگه برچه سلّما دېسین
بیر زمان بولگهی میکن او یغاق ییگیتلر بولسه میز
اولکه تینچ لیگی بیلن بیر- بیرگه یاور بولسه میز
قد کوتاریب هرتمان چخماقلی باور بولسه میز
اېسکوریب اۆتکن لری میزدېک - و، داور بولسه میز
هم خدا اوی بولن، مدینه سلّما دېسین

باش کوتاریب یاولره انسان لیک اورگت سک ینه
برچه بیر بؤلگنده، تینچ سیزلیکنی «Cat» ایت سک ینه
یاکه یولگه کبلیتیریب یوللرنی کورست سک ینه
«شهنامه توز دیرگنی تورت یوزلهب ایشله تسک ینه»
اېندی یاشیریش کپره ک مس سینه سلْمنا دېسین
کوپ یوگوردیک دین اوچون تاریخده قالدی آتی میز
عالم ایچره یهیره دی تورک باله سی دېب ذاتی میز
تورک و تاتار و بیات و یشنه گن ارلاتی میز
یاولرینی اولدیریب سورگون اېمیش عاداتی میز
ربی میز یادیده بؤلگن بولسه سلْمنا دېسین
اوشبو یورگن یورت لرینگ برچه سی تورکلر اوی دی
یولدوز و سیاره لر، بیزگه حکایت کوی دی
اېندی مقته شه بولدی لازم، برچه نی آبروی دی
آسیا، غرب و اروپا... تورکلریم نینگ کوی دی
ساجی بېلی گه توشیب بیرگینه سلْمنا دېسین

36

نوايي شعريگه مسمن

كوزلری اورتانديریب اولديرسه بو بی باشینی
یا اولر چاغیمده كؤرسه بیر کپلیب سیرداشینی
ایککی زلف ارقانی دستی دن كورالمه ی قاشینی
كورسه تر بؤلسه بپرردیم فاریاب لولاشینی
یوز چیرایی بیرله کپلگن ده كوریب قویاشینی
هر خیالات هم حقیقت گه اوره تمس باشینی
یاردن ایری کیمسه گه آقیزمه گین كؤز یاشینی

تانگ اېمس اول یاش ایله لعل اېتسه قېریم تاشینی

اورگه تیب تورمس لیگینی بیلسم اېردی یاد اوچون
فتنه لیکلرنی عملده یاشیره فریاد اوچون
بیل که یاکلیکلرنی سېن گه آشیره بر باد اوچون
یاشیرین سؤزلرنی سېن گه بېرمه گی بیداد اوچون
كوزیم آلدیده یمان ایشلر قیلیشینگ داد اوچون
بو ایشینگ دشمن قوانتیرگی وهم کمزاد اوچون
تورغیزر دشمن مقابلده سېنی اولاد اوچون

خم بولوب نېچون قولاغینگه کیتورمیش باشینی

چین یوره کدن کهلگن اپردیم قول ایاغیم باغله دېب
قیغو کورگن کونگلیمی دردینی قیته ساغله دېب
سپوگی اهلی گه یمان باققن کوزینی داغله دېب
یاریلیب یاتگن دوداغیم لبالرینگله یاغله دېب
بېش یوز و ۷۵ ییلنی بیز بیله بیر چاغله دېب
اېسکی تاریخنې بوگون قیتیپ ینه ارداغله دېب
هم کپلردیم چاپیبان یانینگ گه کوز قهیراغله دېب
گر ازلده کورسم اپردی صورتینگ نقاشینی.

سپن بیلن قالسه آدم اوزینی حس قیلگه ی ثبات
خذمتینگ ایلهش اوزی عالم ارا فرخنده ذات
بیر عمر مېن گه فداکارلیک قیلیب میندینگ قیرات
سپن دن اورگنسه کپچیریشنی شیرین بوندېک حیات
تیل اوچون، تاریخ اوچون یهیرلسه اونده یخشی آت
بۆلسه امکانی اوچیب اورسم همادېک مېن قنات
هم اوییب دیوارلر کورمه ی اوتیب کپتسم ممات
کورگه لی هر کچه محرم کوی نینگ خفاشینی

کوزلریم لور بولدی بیل سېن سېز، مگر ای مغبچه
آل بیتاتی قولگه و قوی نېچه اثر ای مغبچه
سېن اوچون بولسین تاریخ پیراخی زر ای مغبچه
تاریخینگ دن اېلنی قیلسم باخبر ای مغبچه
هر زمان بولسه سېنی قیته سینر ای مغبچه
قدریت لیر بیلمه گنلر در بدر ای مغبچه
سېن بولر قدرینی بیل، قیلمه گذر ای مغبچه
عشق اوتی بیرله پیشورمیشلریاله ننگ داشینی
بیلدیره ی اهل ادب! خدمت اوچون کبلدیم منا
کوکسی گه اورگن آخر بولمیش بودنیادن فنا
ربی میز - پیغمبری، ایککیسی گه حمد و ثنا
قوللرینی اوپهیین، آته میز ایله جان انا
آخرت ده تیل اوزون، خدمت اوچون یوزلر حنا
بیل، بو سوزلرنی توشون ای! قدرت آتگه مینگنا
قدریت لرگه بېریب حرمت، کوره شای لیک ینا
حق یولین کورگوزگه لی دیر فنا اوباشینی

سوره سنگ یا سورمه سنگ قیلمس شکایت همدمینگ
قیلمیشینگنی اوقییر آیت به آیت همدمینگ
سېن اوچون کورستگه لی دايم درایت همدمینگ
ایشلرینگنی هر زمان قیلدی روایت همدمینگ
اؤزیکه بیلگی سېنی لطف و عنایت همدمینگ
داستانینگدن آلیب یوزلر حکایت همدمینگ
اېسی که کپلسنگ قچن خوش دیر بغایت همدمینگ
آلسه جانیمنی لیبینگ دوران تۆکوب قان یاشینی
سېن سیزین بۆلدی کوزیم که قپقرانغو چول و سای
سېن بیلن بۆلگن زمانده دپیدی لر کورکملی- بای
کوپ زمان بیزلر اېدیک عالم که صاحب تیر و یای
بیز تمدن اېگه سی، بیزمیز سماده چیققن آی
قنچه لر کوپینگنی قیزلر قیلدی اؤز که نای- نای
اؤرگه نردی باشقه لر سېن دن شیرین سۆز وای- وای
صورتی چیرایی دن قالدی قاتیب جابجای
اې نوایی، کیم که کورسه خالی بیرله قاشینی

37

فيلسوف لرنی توغیب یورگن آنم
نې بولر بیته بابر توغسنگ ینه؟!
بیته تېمور، بیته شیبانی
بیته بایسنقر - نوایی لرن کبی
سپنگه شوندهی باتور اوغلانلر کوپ و
قیته بو اوغلانلرینگ کپلمس موکن؟
بالته آستیده قالیب، بویی یا بولگن چنار
قیتهدن سؤلگن چنار، پیراغدن یاپیلمس میکن؟
اؤنیب- اؤسماقتی ینه، بو کؤنگلی میز ایستهیدی کو
کونلی میز کوپ سنچهدی
ای مسافر بیل بهانگنی قنچهدی؟!
بیر آغیز نان؟
بیر هاووش سوو؟
یاکی انسان...؟

38

کبوتر قیته بالینگ قاق!
بو یولده تولکی لرن یاتگن .
اویه ایچره سینیقیب باله لرن سېن گه کوزین تیککن
غورتیم اور!
سېسینگ باریچه غورتیم اور!
کبوتر!
کوزلرینگ آچ، تلپین و قاقگین قنات
سېنینگ آتینگنی تولکی لرن یمان قیلیمیش
کبوتر، بیکله نیب قالمه!
سایه گه اېتتینگ - سېسینگ باریچه غورتیم اور!
...ضعیف دېب اوله ب آلگی لرن،
بؤلسمه سېن آق کبوتر سن
شرافت سبز بازاریده قدم قویمه!
غورتیم اور! غورررر- غورررر- غورررر...
غورتیم اور!!!
بوگون سېن غورتیم اورمه سنگ، کپلیب اویه ننگنی بوژگی لرن

سپژدیم و سپودیم

یمان غدارلرینگ بارکو!، اویب ویرانه توزگی لر
وقیرغی پهلرینگ توکیش اوچون یخشی هدف آلگن
کبوتر!!!

اویهنگنی - هیچ زمان افسدن چقرمه
بیلیب قال! گر اویهنگ افسدن چقرمی؟
اوشنده سبن یوقالگن همده قانینگ یازهدی: خیر اورتاق لر!!!
سبنی یورتینگده قالگن لر اوزی ملا افس،
و هم کبلیب ختم قیلسه، سبنینگ اوستینگ گه ملالر
روحینگ شاد بولسین ای آققینه کبتر
یوزینگ آق بولسین ای آققینه کبتر
...دیماققه هم کیشی قالمس!

غورتیم اور!

غوررررر- غوررررر - غورررررر...

غورتیم اور!!!

یهسنتیرمه اوزینگنی آق کبوتر!

شیرین دانلرنی زهری بار بیلیب قال!

کیشی تامی گه قونیش سبن گه هم عار

سپڑدیم و سپودیم

توری نینگ میخلری توشینگنی تیشگی!
سیماب بولیب بیر آغیزسن کبوتر
ویخشی بیلگینینگ گوشتینگ حرام دیر!
قنہت اور تاختہ مہ دانلرشیرین دہب...
کبوترجان غورتیم اور!!!
غورررر- غورررر - غوررررر...
غورتیم اور!!!

اکه سی مېندن گيله قيلمه!
بشقه بوييرگه بير چوکيرهم تيق ميمن!
آته دن قالگن تنه سی قوچاققه سيغمه گن،
اورمانلردن بيرته سيني کورست!
ساغره گيله قيلسنگ ميلي
اصلده مقتنه شگه قرشی من بيله سن کو!
بوندن کيین کويله کلريم يققه سيني خامک اېمس،
بلکيم دېوانه لرگه اوخشه ب بيرته من!
بې غم باش دېب اميد اوز!
بې غم باشليک اوزی پادشاه ليک!
کوچه ميزده قوديق قازيب قويه من
موتردار لرگه بيلدير، بشقه چنگيتيب اؤتمه سين!
بيزلرنی ني گه کېلگيندی دپيديلر؟
فقط کی بيزنينگ آته ميز آدم و آنه ميز هوا بؤلسمه
تاريخ دېب قوانمه!
بشقه لر آتی مينگ بييل ليک تاريخی نی اون بييل ايچی ده جعل بييلن اېمس،
بلکيم بيزلرنی اوزدن اده شيب
خبر سيز ليگی ميز نينگ بييليب مقتنه ديلر!
سپن گه نيمه بار؟
بیر نوایی؟
بیر بابر؟

سپز دیم و سپودیم

بیر تیمور؟
سومر لرکیم ایدی؟
شیبانی؟
سلجوقلر، عثمانی لر؟
یفتل، کوشانی لر؟
ماساژیت...؟
ایشان که بیرینی هم تانی میسن!
ای بیگانه پرور نا عادل، کور میه!
یاغمی بیران فردوسی؟ خرچینی بیرسنگ
و افسانه گویلیک قیلسه؟
مپن بیلن بشقه اوزبکچه گپیرمه!
سپن خطاکار، ناخلف، کورنمک...
سلطان غزنه مپندن اپمس، گوم بو شومقورت!

40

اوز بیرنی یمان بولسه «یمان» اوستیرمه!
کوزینگه تیکان بولسه، «تیکان» اوستیرمه!
سېن یخشی بوسنگ اگر، اېل یخشی بولر.
اېلدن اوزیلیب اوزگه جهان اوستیرمه!

آتینگنی چیقماقچی می سن؟ ایش قیلگین!
بولماقچی می سن اېلگه سخن؟ ایش قیلگین!
تاریخده اگر اؤنملی پیراغ بولسنگ!
تینمه ی چاپ اوزینگ و ینگنی دن ایش قیلگین!

کېترمیز بیرکونی، "بوردن" امید اوز
بېلینگنی باغله بیر "کوپریک" توزه ی دېب
یوره کده اسرهشینگ ناتوغری دیر، توز
خیال اوستیرمه ریشته سین اوزه ی دېب

کیشی گه قدرت اېتسه اېگمه باشینگ
او، مینگ بیر کیشی گه باش اېگدی اوزی
اگر نسلی توزیک، پیر دیر آشینگ
اصل سیز بولسه "قینر" ایکی کۆزی

سېنینگ بارلیکده تصدیق لب تیلینگ دیر
پول و چوکی اوچون تشله مه یلغوز
قولینگ دن کوتراتگن شو ایلینگ دیر
همیشه خدمت ایله، قرض لرینگ اوز

بوکچه تانگ آتر، ابرتانگی یاروق
اوزینی اسره گن آدمده نی یوق؟
اگرده کوز آجیب سېن چیت گه چیقسنگ
کوره رسن کیم اېکن آچ، کیم اېکن توق

بوگونلر لحظه سی بیل دیک کوزیم گه
صداقت سوزی دیر تلقین اوزیم گه
فقط سېوگی اوچون سنچر یوراگیم
وحتی اوزگریش کپلگن سوزیم گه